

Német nyelv és irodalom 1-2. osztály

Az általános iskola alsó tagozatán a német nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja a német nyelvű kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. A nyelvi képességek fejlesztése nem csak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez.

A nyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

A német nyelv és irodalom tantárgy további fontos feladata a szóbeli és az írásbeli kommunikáció önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, illetve a nyelvhasználat adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozaton a tantárgy középpontjába a kerettanterv – mint kiemelt területet – a beszédkézség, az olvasás-szövegértés képességének fejlesztését helyezi. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, a szaktantárgyak német nyelven történő tanulásához (bővített nyelvoktató forma esetén), majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják a német nyelvet. Az első iskolai években a nemzetiségi tanító feladata a nyelv alapjainak elsajátíttatása, azok gyakoroltatása a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a kreativitás, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére.

Az irodalmi nevelés elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

A gyerekek az iskolába lépés előtt – szerencsés esetben – először a szűkebb környezetükben, majd az óvodában sajátítják el a német nyelvet. A tantárgy feladata ebben az esetben ennek a többnyire passzív nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi

tudatosság fejlesztése.

Az 1. évfolyam középpontjában a szóbeli kommunikáció áll, az írás és az olvasás elsajátítása csak 2. osztályban kezdődik.

Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása, amely a gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömeire alapozva valósul meg.

Az önálló tanulás képességének megalapozásához szükséges a tanulók önálló, kreatív és magabiztos feladatvégzésének kialakítása és bátorítása. Ennek legfőbb eszköze a folyamatos, egymásra épülő és differenciált egyéni vagy csoportos tevékenységtípusok bevonása a pedagógiai folyamatba. Ugyancsak fontos az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, a hatékony tanulási szokások megerősítése.

1. osztály

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegértés	Javasolt óraszám: 85
Tanulási eredmények	Beszédben, valamint mondatok, szövegek olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása. Szöveg lényegi információinak megnevezése és megértése a rájuk vonatkozó kérdések alapján. Kommunikációs szituációk és szándék felismerése, nem verbális jelzések tartalmának felismerése. A szöveg értelmezése képek és más illusztrációs eszközök megfeleltetésével.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Érthető, artikulált beszéd, helyes kiejtés alkalmazásának kialakítása a mindennapi beszédben. Utasítások, közlések megértése, a beszédhelyzethez igazodó válaszadás. Megszokott tanórai helyzetekben ismert nyelvi eszközök alkalmazása. Törekvés a megértésre. A hangos és néma olvasás, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazása. Párbeszédes kommunikációs helyzetekben egyetértés, elutasítás kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel. Szóban elhangzó és olvasott gyakori német és magyar fordulatokat a másik nyelven megérteni.		
Fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, ritmus, szöveg, információ.	
Javasolt tevékenységek	Képekről szavakat és rövid állításokat mondani, tanári kérdésekre reagálni. Kijelentő, kérdő és felszólító mondatokat képezni és hangsúlyozni az utánzás elvére alapozva. Szó-és képkártyák párosítása.	

	Rövid lírai, elbeszélő szövegeket előadni, szerepjátékot alakítani megadott és tanult nyelvi eszközökkel.
--	---

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása	Javasolt óraszám: 25
Tanulási eredmények	<p>A német nyelvű szóbeliség és írásbeliség legalapvetőbb normáinak megismerése.</p> <p>A korosztálynak megfelelő kommunikáció és írástechnika.</p> <p>A korosztálynak megfelelő esztétikus íráskép kialakítása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A német írásmódnak megfelelő írás, másolás.</p> <p>A szöveg tárgyát, eseményeit irányított kérdések alapján, egyszerű nyelvi kifejezőeszközökkel visszaadni.</p> <p>Párbeszédés kommunikációs helyzetekben röviden, érthetően megnyilatkozni.</p> <p>A feladat megoldása során keletkezett eredményeket ismertetni.</p> <p>Párbeszédés kommunikációs helyzetekben egyetértésének, valamint elutasításának hangot adni.</p>		
Fogalmak	Betű, hang, írásjegy, nagybetű, kisbetű, szó, mondat, szöveg.	
Javasolt tevékenységek	<p>Adott témában kérdések alapján egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.</p> <p>Egyszerű szöveget kiegészíteni.</p> <p>Mondatokat és rövid szövegeket lemásolni.</p>	

Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	Javasolt óraszám: 10
Tanulási eredmények	<p>Az önálló tanulás első lépéseinek megalapozása hagyományos és nyitott oktatási formák módszerein keresztül.</p> <p>Az információhordozók és az információs média használata.</p> <p>Az információk rögzítése és rendszerezése, illetve bemutatása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Hallott egyszerű szövegből többszöri meghallgatás után tanári segítséggel az alapinformációkat megérteni.</p> <p>Szövegben az alapinformációkat megtalálni.</p> <p>Írott, bizonyos információkat a feladat elvárásai szerint megjelölni.</p> <p>Különböző szociális és munkaformákban dolgozni, a tananyagok, taneszközök és szokásos tanulássegítő eszközök használatára vonatkozó utasításokat alkalmazni.</p>		
Fogalmak	Információ, rendszer.	
Javasolt tevékenységek	<p>Szókártyák készítése.</p> <p>Ismert tartalmakat vizualizálni.</p> <p>Nyitott oktatási formák során megközelítőleg önállóan dolgozni.</p> <p>Önellenőrzést alkalmazni.</p> <p>Másokat a tanulásban, feladatmegértésben segíteni.</p>	

--	--

Témakör	Anyanyelvi kultúra	Javasolt óraszám: 30
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán. Az ismeretek közlése mondatmodellek segítségével, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Sikeres kommunikáció a különböző szituatív helyzetekben, páros beszélgetés, a felnőttek és kortársak udvarias megszólítása. A szókincs aktivizálása adekvát helyzetekben szemléltető eszközök segítségével.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok/Ismeretek</p>		
<p>A tanórai gyakorlatban rutinszerűnek számító kommunikációs helyzetekben részt venni és tananyagot feldolgozni. Dicséretet/jókívánságot, valamint részvétet/sajnálatot kifejezni. Mások rövid, egyszerű nyelvi közléseit követni és verbálisan vagy nonverbálisan azokra reagálni. Az alábbi témakörökben a korosztálynak és nyelvi szintnek megfelelő szókinckészlet elsajátíttatása:</p> <p><i>A. Személyes életvitel:</i> Bemutatkozás, ismerkedés Család, családtagok Napirend Test és testápolás Ruházat</p> <p><i>B. Társadalmi élet:</i> Kapcsolatfelvétel: üdvözlés, kérés, elköszönés Étkezés Élelmiszerek Terítés, étkezés kellékei Családi ünnepek: születésnap Mártonnap, Mikulás</p> <p><i>C. Iskola, képzés, hivatás:</i> Iskola: helyiségek, személyzet Osztályterem, berendezési tárgyak Tantárgyak, órarend</p> <p><i>D. Gazdaság, technika, környezet:</i> Saját lakóhely, lakás Vásárlás Közlekedés: járművek Természet és környezet, évszakok Állatok</p> <p><i>E. Politika és társadalom:</i> Szabályok az osztályteremben.</p>		
<p>Fogalmak</p>	<p>Család, családtag, test, testápolás, hobbi, születésnap, élelmiszer, étkezés, ünnep, iskola, tantárgy, osztály, falu, város, lakás, vásárlás,</p>	

	jármű, természet, szabály. Tempó, hangerő, ritmus, hangsúly, arcjáték, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.
Javasolt tevékenységek	Igaz-hamis állításokat megkülönböztetni. Különböző beszédhelyzetekben begyakorolt panelekkel rövid párbeszédet folytatni. Szókincset memóriajátékkal, dominóval gyakorolni, elmélyíteni. Ismert tartalmakat vizualizálni. Szerepjátékok.

Témakör	Ismeretek a nyelvről	Javasolt óraszám: 20
Tanulási eredmények	<p>A nyelvtani ismeretek utánzáson alapuló alkalmazása a mai német nyelv normáinak megfelelően. A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás elsajátítása. Betűk, szavak helyes írása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A nyelvtani kompetencia kialakítása nyelvi cselekvésen keresztül implicit módszerekkel, az utánzás elvét követve. Egyszerű morfológiai és szintaktikai struktúrák megértése. A tanult köznyelvi szóképletet érezhető akcentus ellenére kevés hibával kiejteni és hangsúlyozni. Néhány gyakran használt kifejezést, mondókát kevés hibával kiejteni és hangsúlyozni. Ismert szavakat és rövid, illetve gyakran használt szófordulatokat helyesen leírni. A mondatvégi írásjelek jelentését felismerni. Az alábbiakban felsoroltak utánzáson alapuló elsajátíttatása (nem kognitív nyelvtanulás):</p> <p>Szó- és mondattan</p> <p>Az írás jelrendszere Írott kis- és nagybetűk, betűkapcsolás, szó, szó szerkezet, mondat, szöveg. Hang, betű, szótag, szó, szóelem.</p> <p><i>Szófajok:</i></p> <p>Ige (főigék, jelenidő,) Főnév (nemek, egyes számú és többes számú alakok;) Melléknév (állítmányi szerepben,) Számnev, névelő (határozott, határozatlan) Névmás (személyes, kérdő, tagadó névmás) Határozószó (helyhatározó, időhatározó)</p> <p><i>Mondatfajták:</i></p> <p>Kijelentő Kérdő (eldöntendő, kiegészítendő)</p> <p><i>Helyesírás, központosítás:</i></p> <p>Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek.</p>		
Fogalmak	Szó, szófaj, mondat, ragozás, szó-és mondathangsúly, hanglejtés, hangszín, kis és nagy kezdőbetű, pont, kérdőjel.	

Javasolt tevékenységek	Hiányos szöveg. Szókereső. Hibakereső. Mondatalkotás szavakból. Kígyószöveg.
-----------------------------------	--

Témakör	Irodalmi kultúra	Javasolt óraszám: 10
Tanulási eredmények	A magyarországi német és német irodalomból vett népköltészeti alkotások olvasása, mondókák, rímes versek megtanulása. Rövid mesék, történetek dramatizálása, bábos megjelenítése.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Mondókákat, rigmusokat, rímes verseket megtanulni. Dramatikus játékokban társaival együtt játszani. A jót és a rosszat mindennapi élmények és irodalmi élmények alapján megkülönböztetni.</p> <p>Ismeretterjesztő szövegek: Család, mindennapi élet, élethelyzetek, viselkedés, emberi kapcsolatok, ünnepek, egészség, életmód, természet- és környezetvédelem, iskola, kulturális élet, média.</p> <p>Mondókák, gyermekversek: Gina Ruck-Pauquet: <i>Das Haus</i>; Friedl Hofbauer: <i>Was alles in der Schultasche ist</i>; Christian Morganstern: <i>Die drei Spatzen</i>. <i>További szerzők:</i> James Krüss, Georg Bydlinski, Josef Guggenmos, Robert Reineck, Christine Nöstlinger, Ursula Wölfel, Eleonore Zuzak, Helga Höfle, Detlev Kersten, Ilse Kleberger, Jochen Krüger, Peter Hacks, Wolfgang Menzel, Manfred Mai, Hans Manz, Franz Wittkamp.</p> <p>Báb- és drámajátékok szövegei Szabadon választott szövegek az ünnepnapokhoz, közismereti témákhoz kapcsolódóan.</p> <p>Gyermekkönyvek Eric Carle: <i>Die kleine Raupe Nimmersatt</i></p>		
Fogalmak	Vers, rím, ritmus, mese, jelenet, szereplő.	
Javasolt tevékenységek	Szövegben szavakat képekkel helyettesíteni, „olvastatni”. Bábjáték, dramatizálás. Szerepjáték. Szövegillusztráció. Korosztálynak megfelelő színdarabot, musicalt megtekinteni.	

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló ismerje a tanult helyesírási szabályokat, helyesen olvassa a betűkapcsolatokat és az ismert szövegeket, valamint az egyszerű rövid szövegekben a tanult szavakat, fordulatokat. Tudjon ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a neki feltett kérdésre egyszerű válaszokat adni. Törekedjen a helyes kiejtés, intonáció, beszédtempó

elsajátítására. Képes legyen lemásolni és elmondani rövid szavakat, mondatokat. A szövegben előforduló ismert szavak alapján tudjon következtetni a tartalomra. A tanuló tudjon a társaival párbeszédet folytatni, minta alapján a tanult témákról, ismerje az E/1. személyhez tartozó igealakokat.